

בתי המשפט

ה.פ. 525/98 [ג] 13/01/99

4101 4111

11
12
13
14
15
16
17
18
19
20

ה.פ. 525/98
ה005258ג

כפני: השופט ש. ברלינר

המבקש/המערער

בענין: זוהיר יחיא

= נ ג ד =

1. פקיד הבחירות למועצה המקומית כפר קרע
2. ועדת הבחירות המרכזיות למועצה המקומית
- כפר קרע
3. חסאן עתאמנה

המשיבים

פסק-דין

1. הערעור נסב על תוצאות הבחירות (הסיבוב השני מיום 24.11.98) לראשות המועצה המקומית כפר קרע. בעלי זכות הבחירה היו 6,754 איש. תוצאות הסיבוב השני היו כי לזכות המערער הצביעו 3,295 קולות ולזכות המשיב 3,036 קולות. הפער הוא 101 קולות והשאלה העומדת לדיון היא, האם טענות המערער בערעור, ככל שהוכחו, יש בהן כדי להראות שאם היו הבחירות מתנהלות כהלכה, עלול היה הדבר להשפיע על תוצאת הבחירות.

2. אכן, הקורא את ערעור הבחירות דגן והמעין בתצהירים הרבים שהוגשו לחמיכתו, יכול להתרשם שהטענות הן טענות של ממש. הן נסבו על נושאים אלה:

שוחד בחירות - נטען כי הושג הסכם בין המשיב לבין הרשימה האיטלאמית או פלג שלה (אל רטאלה) ביישוב כפר קרע בדבר משרות שיזכו בהן הנוגעים בדבר בסגנות ראש המועצה בשכר, בסגנות, ואף במשרות מן השורה כגון: הנהלת בית ספר, אי פיסורי עובדים קיימים, עובדי שמירה וכדומה. כנגד התחייבויות אלה של

בתי המשפט

01 המשיב, כך נטען, התגייסה לצידו אותה רשימה שהיה בכוחה להשפיע על כ-1,400
02 קולות. התגייסות זאת לטובת המשיב היתה מוזרה במיוחד, שכן קודם לכן נקשר
03 לכאורה הסכם או הובעה עמדה, שאותה רשימה או חלק ממנה יתמכו דווקא במערער.
04 הצבעת נפטרים וכן כאלה השוהים בחוץ לארץ - נראה כי ישנם שני מקרים של
05 רישום כמצביע של מי שנפטר. ישנו הסבר מתקבל על הדעת לגבי אחד מהם ונוחר
06 סימן שאלה לגבי השני. ישנם 5 מצביעים אשר שוהים בחו"ל על פי אישורי מרשם
07 האוכלוסין, ובכל זאת נמחק שמם מן הפנקסים כמי שהצביעו.

08
09 מצביעים שלא הצביעו אך נרשם כאילו הצביעו - מדובר ב-9 שהצהירו שלא השתתפו
10 בבחירות, כל אחד וסיבותיו עימו, כגון שהיה בעבודה במקום אחר, או שהה מחוץ
11 ליישוב וכדומה, ולאחר מכן התווספו לטענה זו עוד 4 מבין המצביעים.

12
13 אי התאמות ברישומים - אין התאמה מלאה ומוחלטת בין כמות מי שנמחק מן
14 הפנקסים למספר המעטפות מדובר בהפרשים בודדים כגון 672 לעומת 675 בקלפי
15 מס' 5.

16
17 הצבעת מלווים - זה היה הנושא המרכזי בערעור. מסתבר שב-3 קלפיות לא נוהלו
18 הרשימות הנדרשות בהקשר זה. מדובר בטופס 7ב' אשר נועד להבטיח נושא בעייתי
19 זה, המוסדר בסע' 61(ב) לחוק בדבר "מי שמחמת מחלה או מום אינו מסוגל לבצע
20 את הפעולות המעשיות בחא ההצבעה לבדו", הוא "רשאי להביא איתו מלווה,
21 שפרטיו יירשמו בפרוטוקול". המשכו של הסעיף קובע סייגים לגבי המלווים
22 והעיקר הוא, שאותו מלווה "לא ילווה ביום הבחירות יותר משני בוחרים". הדבר
23 בא לידי ביטוי בטופס על פי הצורה שנערך - המבטיחה זאת. הטענה היא
24 שמצביעים לא הגיעו בעצמם אל מאחורי הפרגוד על מנת שיעזרו במלווה אלא
25 המלווה לבדו הוא זה שנכנס לשם ועשה זאת במקומם. הדבר פסול, כך מוסכם על
26 הכל.

27
28
29 3 מעטפות מיותרות - מדובר ב-3 מעטפות אשר הן ללא ספק בין אלה שהוכנו

בתי המשפט

01 והופצו לצורך הסיבוב השני. יש עליהן גם חתימת ידו של מי מחברי ועדת קלפי
02 מס' 8. הן לא שימשו בבחירות בהצבעה, והוחזקו בידי המערער או מטעמו והוא
03 מביאן כראייה על אי תקינות הבחירות.

04
05 מכח כל זה נטען כי הוכחה תופעה כללית של אי תקינות ואי סדרים בהיקף
06 ובחומרה הצדיקים הסקת מסקנה כללית שמדובר אך בחלקו של הקרחון ושלמעשה
07 עוותו תוצאות הבחירות בהיקף גדול יותר ממה שהוכח וכי הדבר מראה שהליקויים
08 כולם בצירוף החשש לחומרה רבה יותר, שטרם נחשפה, עשויים היו להשפיע על
09 תוצאת הבחירות כנדרש בסעיף 72(א) לחוק הרשויות המקומיות (בחירות)
10 תשכ"ה-1965.

11
12 3. לגבי שוחד הבחירות - אין לומר שאין בפני ראיות המעלות חשדות בנדון זה.
13 סעיף 88 של החוק קובע כי "הנותן או המציע שוחד על מנת להשפיע על בוחר
14 להצביע או להימנע מהצביע בכלל או בעד רשימה מועמדים מסויימת... המבטיח
15 לבוחר עבודה אם יצביע או יימנע מהצביע בעד רשימת מועמדים מסויימת",
16 ובסיטואציות נוספות, דינו מאסר 5 שנים. סעיף 89 של החוק, מגדיר כי אין
17 נפקא מינה אם מדובר בכסף או בשווה כסף או בטובת הונאה, וכו'.

18
19 הוכח במקרה דנן כי היו סיכומים לגבי שיתוף פעולה בעבודת המועצה בין
20 הרשימות, בהבטחת תמיכה וכהונה של סגן ראש המועצה בשכר וכך גם לגבי סגן
21 ללא שכר. הסכם זה נראה להיות לגיטימי. לא כך באשר למה שסוכם, אם סוכם,
22 לגבי משרות בשרות המועצה או אי פיסורי מועסקים מסויימים וכדומה.

23
24 אינני סבור שלשם הוכחת השוחד, דרוש להוכיח שאכן הדבר בא לידי ביטוי
25 בפתיקים מסומנים, או בצורה דומה, בהליכי הבחירות כמוכנס המצומצם. אם הוכח
26 שהובטח שוחד וכי הדבר השפיע, בכל דרך שהיא, על כמות מסויימת של בוחרים,
27 יש לקחת זאת בחשבון. אף יש מקום לפסול את זכייתו בבחירות, אם אך יוכח
28 שנתן שוחד בחירות. אולם, הראיות שבפני אינן מוכיחות את אותו חלק בלתי
29

בתי המשפט

לגיטימי של אותו הסכם, בו דובר, במידה מספיקה. תלונה למשטרת ישראל עד היום לא הוגשה. כל שניתן לומר הוא, שראוי כי משטרת ישראל תחקור בדבר.

אני דוחה את טענות המערער בנדון זה פרט לכך שאני קובע כי אם כתוצאה מהחקירה, במידה ותיערך, יתגלו ממצאים ומסקנות המשנות את פני התמונה, תתאפשר פניה נוספת לביהמ"ש, כבוא העת, במסגרת המותרות בהלכת חרזאללה (רע"א 83/94 פ"ד מט(3), 793).

4. כאשר מי שנפטר רשום כמצביע בבחירות, הרי זאת תופעה חמורה. יחד עם זה, יש חשיבות להיקף התופעה ולנסיבותיה. במקרה דנן מדובר ב-2 מקרים כאלה. לגבי אחד ישנו הסבר המניח את הדעת. המקרה השני מעורר בעיה. אציין רק כי בכל קלפי היו נציגים לשני המחנות, וספק אם אפשר במצב כזה לערוך קנוניה. מכל מקום, אקח בחשבון, שיש פסול בהצבעה של מצביע אחד כזה. הואיל ולא מדובר בתופעה נרחבת אין להסיק מכך מסקנה שהיתה קנוניה.

5. מדובר גם על 5 מצביעים שלפי רישומי מרשם האוכלוסין היו בחו"ל ונמחקו מן הפנקסים כמי שהצביעו. הוגשו תצהירים שמראים שאנשים היו בחו"ל, לגבי חלק מהם הוגשו תצהירים המאשרים שהם לא היו בחו"ל. מכל מקום נותר עדיין חשש לגבי 5 מצביעים כאלה. אקח גם זאת בחשבון.

6. נטען כי 9, ולאחר מכן עוד 4 מבין המצביעים לא השתתפו בבחירות. למרות זאת שמם נמחק מן הפנקסים כמי שהצביעו. בנדון זה טענו המשיבים כי מה שקובע הוא זה הרשום בפנקסים ואין לקבל עדויות של מצהירים כאלה, מפאת הסיכון שההצהרה אינה נכונה ונועדה לקעקע את תוצאות הבחירות. גם בנושא זה, אם מדובר בתופעה נרחבת הדבר חמור ויש לו השלכות. העניין לא לובן עד תום במקרה דנן. איש מבין המצהירים לא נחקר. אקח איפוא בחשבון 13 קולות אלה, כקולות פסולים.

בתי המשפט

- 01 7. אי ההתאמות הקלות כרישומים, בפנקסים ובדוחות לא שיכנעו אותי שיש בהן כדי
02 להצביע על כך שהתוצאות שנרשמו לא היו נכונות.
- 03
- 04 8. הועלתה טענה כי יד אחת הצליחה לשנות ולעוות את תוצאות הבחירות. הטענה לא
05 הוכחה. לא הוכחו הטענות כנגד פקיד הבחירות.
- 06
- 07 9. עיקר הדיון נסב על הצבעת מלווים במקום מצביעים מוגבלים או חולים, כמוגדר
08 בסעיף 61(ב) של החוק. בנדון זה הוגשו הצהירים רבים של שני הצדדים. תופעה
09 מיוחדת בבחירות דנן ליישוב כפר קרע היא בכך שלגבי 3 קלפיות (קלפי 8, קלפי
10 4 וקלפי 9), לא היו בנמצא רשימות-כלשהן של מצביעים נכים או מוגבלים
11 ומלוויהם. גם הרשימות שבשאר הקלפיות לא נוהלו בטופס 'ב' אלא אולתרו
12 ברישום על נייר חלק, מחמת זה שהטופס האמור לא סופק לפקיד הבחירות בכפר
13 קרע בסיבוב השני.
- 14
- 15 הטופס נהקן על פי תקנה 17יא לתקנות הרשויות המקומיות (סדרי בחירות),
16 תשכ"ה-1965. הטופס מסדיר את הצורך ברישום פרטי המלווה ופרטי המצביעים כך
17 שלכל מלווה מוקצים שני מצביעים לכל היותר. הדף הלבן שעליו התנהל הרישום
18 במקרה דנן אינו עונה על דרישות הטופס. יחד עם זה, הפרטים שנרשמו אינם
19 מראים שמלווה כלשהוא ליווה יותר משני מצביעים. לא הוכח שאחד המלווים הוא
20 מנהל בית אבות או מוסד אחר שבו שוהה המצביע. לפיכך ניתן לקבל את הרישום
21 הזה כאסמכתא מספיקה להצבעת מלווים בלא לפסול את הקולות האלה. לא כך לגבי
22 שלושת הקלפיות הנ"ל, שבהן לא נוהלה רשימה כלל. אולם, בקלפי מס' 8, כך
23 התברר מאוחר יותר, כנוהלה רשימה כזאת על ידי מזכיר ועדת הקלפי. המזכיר לא
24 הגיש אותה במועד לפקיד הבחירות מחמת משגה. הוא ניסה להגיש אותה לו למחרת
25 היום. לפיכך, ניתן לראות כי גם קלפי זו ניתן לראותה ככזו שנוהלה לגביה
26 רשימה כדרוש. נותרנו עם קלפיות מס' 4 ומס' 9 שלגביהן לא נוהלה רשימה כלל.
27 מזכירי הקלפיות העידו כי הכל היה תקין ועולה השאלה, אם אפשר להכשיר את
28 קולות המלווים אף בהעדר כל רישום. לאחר שנוכחתי לדעת שתופעה זו מהווה

בתי המשפט

01 מקור לבעיות קשות, ועומדת במוקד השאלה אם הבחירות נוהלו בצורה תקינה,
 02 ולאחר שהטענות בדבר מלווים שמצביעים בעצמם במקום הבוחרים חוזרות ונשנות,
 03 אני קובע כי אם בקלפי מסויימת לא נוהלה כל רשימה לגבי הצבעת מלווים של
 04 מצביעים מוגבלים ונכים, הצבעות המלווים באותה קלפי, הן הצבעות פסולות.
 05 מדובר ב-10 הצבעות כאלה בקלפי מס' 4 וב-6 הצבעות כאלה בקלפי מס' 9. יש
 06 לפסול איפוא 16 קולות כאלה. קשה להגיע לממצאים ברורים באשר להצבעות לא
 07 תקינות של מלווים בנוסף למה שהתרחש באותן 2 קלפיות. לגבי קלפי מס' 6
 08 מוסכם שיש לפסול 4 הצבעות כאלה. אקח בחשבון עוד 12 הצבעות כאלה בשאר
 09 הקלפיות. אנו מגיעים בסה"כ ל-32 הצבעות פסולות של מלווים.

10 10. שלושת המעטפות שברשות המערער מעוררות קושי. מצד אחד יש בהן בגדר ראשית
 12 ראייה לאי תקינות מסויימת בבחירות, אף על פי שאין אני מקבל את התיאוריה
 13 בדבר "מעטפה מתגלגלת", כאילו כביכול מעטפה אחת שמוצאת שלא כדין מרשות
 14 ועדות הקלפי, יש בכוחה להוות מנוף לשינוי פני הבחירות כולן.

16 מצד שני, סעיף 86(7) של החוק קובע כי "המשמיד, המעלים או הלוקח שלא כדין
 17 חומר הצבעה שיש להעבירו לפקיד הבחירות לפי סעיף 64, דינו מאסר שנתיים".
 18 חומר הבחירות מוגדר בסעיף 64 ככזה הכולל גם את כל חומר ההצבעה כפי שקבע
 19 שר הפנים את התקנות. חומר הבחירות מוגדר בסעיף 29א ובסעיף 30א של התקנות
 20 הנ"ל, כולל את המעטפות. לפיכך לכאורה עולה שיש פגם בהחזקת מעטפות אלה על
 21 ידי המערער. שאלה היא, כיצד צריך הדובר להשפיע על הכשלה הערעור, אך מסיבה
 22 זו.

24 11. מוסכם על הצדדים כי יש לפסול קול אחד בקלפי מס' 3 שם חלה טעות בזיהויו של
 25 אחד המצביעים.

27 12. מכל האמור לעיל נובע כי יש לפסול קולות אלה:
 28

בתי המשפט

01 מצביע 1 שנפטר; 5 מצביעים שעולה חשש של ממש שהיו בחו"ל; 13 מצביעים שיש
02 חשש כי נרשמו כמצביעים אף שלטענתם לא השתתפו בבחירות; 32 הצבעות פסולות
03 של מלווים; הצבעה פסולה בקלפי מס' 3 בגלל טעות בזיהוי.

04
05 סה"כ יש לפסול 52 קולות,

06
07 13. הפרש הקולות בין המועמדים הוא 101 קולות. אניח, בענין הקשר הסיבתי של
08 פסילת הקולות לצורך קיום התנאי כי הדבר "עלול היה להשפיע" על תוצאת
09 הבחירות (כלשון סעיף 72 של החוק בצירוף סעיף 7 של חוק הרשויות המקומיות
10 (בחירת ראש הרשות וסגניו וכהונתם) תשל"ה-1975), כי כל הקולות האלה היו
11 קולות שהיו ניתנים למערער ולא לטובת המשיב. עדיין נמצאים אנו בהפרש של 49
12 קולות לטובת המשיב. מכך אני מסיק שהמערער לא הצליח להראות שיש בערעור
13 ובטעות כפי שהוכחו, כדי לשנות את תוצאת הבחירות.

14
15 לאור האמור, נדחה הערעור.

16
17
18 ניתן והודע היום כה בטבת תשנ"ט (13.01.99) בנוכחות הצדדים דלעיל.

19
20
21 ש. ברלינר - שופט

22
23
24
25
26
27
28

2935	3036
52	52
2987	2984
3	